

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
171/20. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2020. december 17.

A főtanácsnok indítványa a C-824/18. sz. ügyben
A. B. és társai

Tanchev főtanácsnok: ellentétes az uniós joggal az annak érdekében bevezetett lengyel szabályozás, hogy kizárja a legfelsőbb bíróságra jelentkező bírójelöltekre vonatkozóan a nemzeti igazságszolgáltatási tanács által tett értékelés bírósági felülvizsgálatának a lehetőségét

A kérdést előterjesztő bíróság közvetlenül alkalmazhatja az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését e nemzeti rendelkezések alkalmazásának mellőzése és annak megállapítása érdekében, hogy hatáskörrel rendelkezik az ügyeknek az említett szabályozás elfogadását megelőzően alkalmazandó jogi keretben történő elbírálására

A Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé az egyrészt A. B., C. D., E. F., G. H. és I. J. bírójelöltek, másrészt a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, a továbbiakban: KRS) között folyamatban lévő eljárások keretében, amelyekben az említett jelöltek fellebbezést nyújtottak be azon határozatokkal szemben, amelyekben i. a KRS úgy döntött, hogy *nem javasolja* a Lengyel Köztársaság elnökének (a továbbiakban: köztársasági elnök) a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) bírói állására történő kinevezésüket; és ezzel egyidejűleg ii. a KRS más jelöltek kinevezését javasolta a köztársasági elnöknek.

A 2019. április 26-i lengyel törvény¹ módosította a KRS-ről szóló törvény egy rendelkezését, amely jelenleg a következőképpen szól: „A legfelsőbb bíróságon bírói állás betöltésére vonatkozó kinevezéssel kapcsolatos egyedi ügyekben nincs helye fellebbezésnek”. E törvény emellett úgy rendelkezik, hogy „a [KRS] [legfelsőbb bíróságon] bírói állás betöltésére vonatkozó kinevezéssel kapcsolatos egyedi ügyekben hozott határozatai elleni, a jelen törvény hatálybalépése előtt megkezdett, de be nem fejezett fellebbezési eljárások a jogszabály erejénél fogva megszűnnek”.

Evgeni Tanchev főtanácsnok mai indítványában először azt vizsgálja, hogy ellentétes-e az uniós joggal az olyan rendelkezés, amely alapján a jogszabály erejénél fogva megszűnik a nemzeti eljárás, anélkül hogy lehetőség lenne ezen eljárást folytatni vagy egy másik bíróság előtt újból megindítani, és hogy ellentétes-e az uniós joggal az olyan következmény, amely az említett nemzeti rendelkezésből eredhet a Bíróság hatáskörének olyan ügyekben fennálló hiányát illetően, amelyekben már előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtására sor került, amelynek tárgyában az eljárás még folyamatban van.

A főtanácsnok emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben szereplő előzetes döntéshozatali eljárás az uniós bírósági rendszer sarokkövét alkotja, amely eljárásnak – a bírák közötti párbeszédnek a Bíróság és a tagállami bíróságok közötti létrehozatalával – a célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, így lehetővé téve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából egyértelműen kitűnik, hogy e rendelkezés alapján a nemzeti bíróságoknak szabadon kell tudniuk dönteni arról, hogy előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztenek-e kérdéseket.

¹ A 2019. május 23-án hatályba lépett, a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és a közigazgatási bíróságok szervezetéről szóló törvény módosításáról szóló, 2019. április 26-i törvény.

A főtanácsnok ezért úgy véli, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely kimondja a kérdést előterjesztő bíróság előtti eljáráshoz hasonló eljárások jogszabály erejénél fogva történő megszűnését, kizárva ugyanakkor a fellebbezések vizsgálatának másik nemzeti bíróságnak történő átadását vagy a fellebbezések másik nemzeti bíróság előtt történő újbóli megindítását. Ráadásul az ilyen nemzeti rendelkezés olyan kontextusban, amelyben az ezen ügyekben eredetileg hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett a Bíróság elé a KRS határozatainak felülvizsgálatára irányuló eljárás eredményes megindítását követően, sérti a bírósághoz fordulás jogát annyiban, amennyiben az ügy elbírálására (eredetileg) hatáskörrel rendelkező bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben megfosztja e bíróságot annak lehetőségétől, hogy eredményesen előzetes döntéshozatali eljárást indítson a Bíróság előtt, és attól a jogtól, hogy megvárja a Bíróság döntését, és ennél fogva sérti a lojális együttműködés elvét.

A főtanácsnok véleménye szerint a bírósági jogorvoslat(hoz való jog) megszüntetése, amely korábban rendelkezésre állt, és különösen az ilyen megszüntetés olyan peres felekkel szembeni alkalmazása, akik már megindították a jogorvoslati eljárást, olyan jellegű intézkedésnek minősül, amely hozzájárul az érintett bíróságra ténylegesen kinevezett bírák, valamint az érintett bíróság függetlensége és pártatlansága látszatának hiányához, sőt erősíti azt. A függetlenség és pártatlanság látszatának ilyen hiánya sérti az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését.

A jelen ügyben az uniós jog elsőbbségének vizsgálatával kapcsolatban Tanchev főtanácsnok a Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság, Németország; a továbbiakban: BVerfG) és a lengyel legfelsőbb bíróság közelmúltbeli ítéleteire hivatkozik. Az előbbi a Weiss ügyben² többek között úgy határozott, hogy a Bíróság egyik ítélete *ultra vires* volt és nem alkalmazandó Németországban, az utóbbi pedig ezt követően azt állapította meg,³ hogy a Bíróság egyik ítélete nem rendelkezik kötelező erővel a lengyel jogrendben. A főtanácsnok többek között úgy véli, hogy a BVerfG ahelyett, hogy veszélybe sodorja az Unió alkotta közösség jogállamiságon alapuló rendszerének egészét, és hogy ilyen példa nélküli megközelítést alkalmaz, kifejtette volna, hogy véleménye szerint mi kifogásolható a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, majd új előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszthetett volna a Bíróság elé. A főtanácsnok hangsúlyozza a bíróságok közötti párbeszéd értékes voltát, amely az uniós jogrend működésének szerves részét képezi. A főtanácsnok szerint a BVerfG *ultra vires* megközelítése aláássa a jogállamiságot az Unióban, amely az integráció *conditio sine qua non*ja. A jogállamiság ugyanis hídként szolgál a bíróságok közötti összeütközések kezeléséhez. A főtanácsnok végül lényegében azt a következtetést vonja le, hogy a tagállamok közötti „megállapodásnak” minősülő Szerződések szerint az uniós jogban végső fokon a Bíróság jár el, és ezért egyszerűen nem a BVerfG feladata vagy hatásköre, hogy úgy döntsön, ahogyan a Weiss ügyben hozott ítéletben döntött. A Szerződések egyetlen nemzeti bíróság számára sem teszik lehetővé, hogy felülbírálja a Bíróság ítéletét, mivel ellenkező esetben az uniós jog alkalmazása nem lenne egységes vagy hatékony mind a 27 tagállamban, és az Unió jogi alapjának egésze megkérdőjeleződne. Vagyis ha valamely nemzeti alkotmánybíróság véleménye szerint valamely uniós jogi aktus vagy a Bíróság valamely ítélete ellentétes az alkotmányával, nem tekintheti a jogi aktust vagy az ítéletet egyszerűen alkalmazhatatlannak az illetékességi területén.

A főtanácsnok ezenkívül kifejti, hogy a Bíróság hallgatólagosan már elfogadta, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése közvetlen hatállyal bír, és a peres felek (az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke mellett) önálló jogalapként hivatkozhatnak arra a nemzeti bíróságok előtt annak megítélése érdekében, hogy valamely tagállam intézkedései összeegyeztethetők-e az uniós joggal. A főtanácsnok szerint a kérdést előterjesztő bíróság közvetlenül alkalmazhatja az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését a jelen ügyben a szóban forgó nemzeti rendelkezések alkalmazásának mellőzése és annak megállapítása érdekében, hogy hatáskörrel rendelkezik az ügyeknek az említett szabályozás elfogadását megelőzően alkalmazandó jogi keretben történő elbírálására.

² 2 BvR 859/15.

³ A lengyel legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának végzése (II DO 52/20).

A főtanácsnok úgy véli, hogy a Lengyelországban fennálló különleges körülmények miatt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése alapján elengedhetetlen, hogy a kinevezési eljárásokat olyan bíróság vizsgálja felül, amelynek függetlenségéhez semmilyen kétség nem férhet, hogy fenn lehessen tartani az ezen eljárásokban kinevezett bírák függetlenségének látszatát. Erre különösen a KRS kiválasztási eljárásainak és határozatainak bírósági felülvizsgálatára vonatkozó lengyel jogszabályi rendelkezések hirtelen bekövetkezett változásai miatt van szükség. E változások észszerű kétségeket ébresztenek azt illetően, hogy a kiválasztási folyamat jelenleg inkább belsőleg független, mintsem politikailag megfelelő jelöltek kiválasztására irányul-e egy olyan fontos és rendszerszintű intézmény bírói állásai tekintetében, mint amilyen a végső fokon eljáró legfelsőbb bíróság.

Ebből az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megőrizheti az alapeljárásban benyújtott fellebbezések tárgyában történő döntéshozatalra vonatkozó hatáskörét.

Az alapügyekben eredetileg alkalmazandóhoz hasonló olyan fellebbezés esetében, amelyet a hatékonyság szempontjából hiányosságok jellemeznek, Tanchev főtanácsnok hangsúlyozza, hogy az eljárás azon résztvevői által igénybe vehető jogorvoslat, akiknek kinevezését nem javasolták, egyáltalán nem hatékony, nem módosítja ugyanis a KRS hatályon kívül helyezett határozatával befejezett eljárásban fellebbezést benyújtó jelölt jogi helyzetét. Nem teszi lehetővé az e személy által a legfelsőbb bíróság betöltetlen bírói állására benyújtott pályázat ismételt elbírálását sem, ha e jelentkezést adott konkrét bírói állásra vonatkozó pályázati kiírással kapcsolatban nyújtották be. Ahhoz, hogy a fellebbezés módja hatékony legyen, arra van szükség, hogy 1. a fellebbezésnek a legfelsőbb bírósághoz sikertelenül jelentkező jelöltek bármelyike általi benyújtása e jogorvoslat kérdést előterjesztő bíróság általi elbírálásáig függessze fel az egész pályázati eljárást; 2. a KRS-nek a legfelsőbb bíróságra történő kinevezésre irányuló javaslat be nem nyújtása tárgyában hozott határozatával szembeni fellebbezés elfogadása azt eredményezze, hogy a hatáskörrel rendelkező tagállami szerv (a KRS) köteles a legfelsőbb bíróság bírói állásának betöltésére vonatkozó kinevezéssel kapcsolatos egyedi ügyeket ismételten elbírálni; 3. az említett határozat jogerőre emelkedjen, ha a kérdést előterjesztő bíróság elutasítja az e határozattal szembeni fellebbezést azzal, hogy a határozatot csak ekkor lehetne a köztársasági elnökhöz továbbítani, és a javaslatban megnevezett jelölt csak ekkor lenne kinevezhető a legfelsőbb bíróságon belüli bírói állásra.

A kérdést előterjesztő bíróságnak tehát i. mellőznie kell azon rendelkezések alkalmazását, amelyek az arra vonatkozó lehetőség teljes kizárását vonnák maguk után, hogy a bírójelöltek hibás értékelését felülvizsgálják a rájuk vonatkozó kritériumok szempontjából; és ii. figyelmen kívül kell hagynia a KRS határozatainak a kinevezett jelöltekkel szemben fennálló részleges végleges jellegét. Ellenkező esetben az ilyen határozat bírósági felülvizsgálata illuzórikus jellegű lenne a kinevezett jelölttel összefüggésben.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

Az ismertetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehoczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☐ ☎ (+32) 2 2964106